

Eduskunnan kunta- ja terveysjaostolle
2.11.2020

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Monika-Naiset liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä talousarvioksi vuodelle 2021. Arvioimme esitystä pyydetysti erityisesti koronaepidemian vaikutuksista tasa-arvon näkökulmasta.

Monika-Naiset liitto ry on maahanmuuttajanaistjärjestöjen ja monikulttuurista naistyötä tekevien järjestöjen kattojärjestö. Liitolla on 15 jäsenjärjestöä, jotka edustavat eri puolilta maailmaa Suomeen muuttaneita naisia. Liitto toimii asiantuntijana ja tekee työtä maahanmuuttajanaisten tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen aseman parantamiseksi. Palveluillamme tavoitamme vuosittain noin 1 300 Suomeen muualta muuttanutta naista ja heidän lastaan. Heistä suurin osa hakee apua väkivaltaan tai sen uhkaan **Kriisikeskus Monikasta** tai **Turvakoti Monasta** tai on mukana **Kotoutumiskeskus Monikan** kotoutumisen ja työllistymisen palveluissa. Asiakkaat tulevat vuosittain n. 70 eri maasta. Moni heistä oli jo ennen koronan aiheuttamaa poikkeustilaa erittäin haavoittuvassa asemassa: joukossa on mm. paperittomia, ihmiskaupan uhriksi joutuneita, asunnottomia, luku- ja kirjoitustaidottomia naisia.

Työmme kautta näemme, että maahanmuuttajataustaisten naisten tasa-arvoisen aseman saavuttamisessa on Suomessa edelleen merkittäviä rakenteellisia ja asenteellisia esteitä: mm. moninkertainen syrjintä ja väkivalta verrattuna kantaväestön naisiin, korkea työttömyys, erityisesti lapsiperheiden köyhyys, vähäinen osallisuus ja edustus yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Näiden korjaamiseksi tarvitaan poliittista tahtoa, konkreettisia toimenpiteitä ja riittäviä resursseja talousarviossa.

Koronakriisin taloudelliset ja sosiaaliset seuraamukset osuvat kovimmin näihin, jo valmiiksi heikoimmassa asemassa oleviin naisiin. Ne aiheuttavat eriarvoistumista ja ulkopuolisuutta, jonka myötä perheiden ja yhteisöjen kansanterveydelliset ja sosiaaliset ongelmat kasautuvat. Näemme, että asiakkaiden huonovointisuus, psykososiaaliset oireet ja masennus tulevat lisääntymään poikkeustilanteen pitkittyessä. Asiakaskunta on suuressa vaarassa pudota julkisen sektorin palveluista. Monelle järjestön tarjoama tuki ja toiminta on nyt se pelastusrengas, joka auttaa jaksamaan pahimman yli.

1. Naisjärjestöjen ja sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitus

Hallituksen esitys talousarvioksi 2021 herättää syvän huolen järjestöjen toimintaedellytyksistä

- Naisjärjestöjen työ tukee hallituksen ja ministeriöiden tasa-arvotavoitteiden saavuttamista. Hallituksen talousarvioesityksessä eräiden naisjärjestöjen valtionavuksi (663/2007) – Monika-Naiset liitto ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto ja Naisjärjestöt Yhteistyössä – varaus on vain 268 000 euroa v. 2020. Taso on merkittävästi pienempi kuin vuonna 2020 (918 000 euroa). Jos esitys toteutuu, naisjärjestötoiminta Suomessa ajetaan alas. **Monika-Naiset liitto ry pitää kattojärjestönsä Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:n kanssa välttämättömänä, että naisjärjestöjen valtionapuun tehdään v. 2021 pysyvä tasokorotus. Etenkin koronakriisin aiheuttaman tasa-arvon takapakin syventymisen aikana on välttämätöntä, että naisjärjestöjen resurssit turvataan.**
- Sosiaali- ja terveysalan järjestöt tekevät elintärkeää työtä suomalaisten hyvinvoinnin eteen. Niiden toiminta tavoittaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ryhmät. Kuitenkin hallituksen talousarvioesityksessä on löydetty vain väliaikainen ratkaisu sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitukseen. Veikkauksen tuoton vähentymisestä johtuva valtava leikkaus vältettiin tänä vuonna, mutta tulevaisuuden rahoitusmallista ei ole selkeyttä. **Monika-Naiset liitto pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto löytää kestävä ratkaisun sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksen turvaamiseksi. Olemme hyvin huolissamme erityisesti niiden ihmisten puolesta, jotka ilman järjestöjen apua joutuisivat kokemaan entistä enemmän turvattomuutta, väkivaltaa, ulkopuolisuutta ja syrjintää. Olemassa olevaa rahoitusjärjestelmää ei saa romuttaa ennen kuin uusi vaihtoehto on olemassa.**

2. Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn resurssit

Hallituksen esitys talousarvioksi 2021 herättää syvän huolen naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn resursseista.

- **Naisiin kohdistuva väkivalta on edelleen yksi Suomen vakavimmista ihmisoikeusloukkauksista, joka merkittävästi estää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista.** Tutkimuksien mukaan joka 3. suomalainen nainen kokee väkivaltaa kumppanin taholta. Maahanmuuttajanaisten riski joutua väkivallan kohteeksi on 2-3 krt suhteessa kantaväestöön. Samoin kynnys hakea apua on kantaväestöä korkeampi.
- **Monika-Naiset liitto ry on huolissaan naisiin kohdistuvan väkivallan lisääntymisestä ja jäämisestä piiloon kun avun hakeminen on vaikeutunut koronaepidemian aikana.** Koronan aiheuttama yleinen epävarmuus ja vaikeus ennakoida tulevaisuutta on lisäksi aktivoinut monilla vanhoja väkivallan aiheuttamia traumaattisia kokemuksia. Kriisituen tarve on lisääntynyt myös näillä asiakkaila, jotka ovat jo päässeet väkivaltaisesta suhteesta. Kokemuksestamme tiedämme, että taloudellinen epävarmuus ja työttömyys lisäävät alkoholin käyttöä kohderyhmämme perheissä ja sen kautta nousee myös naisiin kohdistuvan väkivallan määrä. Esimerkiksi vuoden 2008 taloudellisen kriisin seuraamuksena Monika-Naiset liiton Kriisikeskuksen asiakkaiden ja yhteydenottojen määrä vuosina 2009 ja 2010 oli 25 -30 % keskimääräistä korkeampi. **Palvelukysynnän kasvuun on varauduttava ja erityisesti matalan kynnyksen tukipalvelut on turvattava koronakriisin pitkittyessä. Puhelin- ja verkkoauttamisen tarve lisääntyy.**
- Monika-Naiset liitto ry muistuttaa, että Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus) tulee toimeenpanna täysimääräisesti riittävillä resursseilla. Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova asiantuntijatyöryhmä GREVIO on Suomea koskevassa arviointiraportissaan painottanut Suomea varmistamaan asianmukaiset resurssit ja budjetoimaan laaja-alaisesti naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn.
- On myönteistä, että turvakotien toimintaan osoitettuja määrärahoja on viime vuosina lisätty. Nyt talousarvioesityksen mukaan turvakotien rahoitus nousisi 22,55 miljoonasta eurosta 23,55 miljoonaan euroon. Se ei edelleenkaan ole riittävä korotus, vaan turvakotien rahoitus on nostettava vastaamaan Euroopan neuvoston suosituksia.
- Lisäksi on huomattava, että Istanbulin sopimuksen toimeenpano on paljon laajempi kokonaisuus, kuin pelkästään turvakotitoiminta: sen tulisi sisällyttää mm. matalan kynnyksen auttamispalvelut, ammattilaisten koulutusta, tutkimusta, koordinaatiota ja palvelut seksuaalirikosten uhreille valtakunnallisesti.
- **Liitto on huolissaan siitä, että Istanbulin sopimuksen laajamittaiseen toimeenpanoon varatut määrärahat talousarviossa ovat riittämättömät ja toimintaa toteutetaan edelleen vain hankemuotoisesti (Naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelman puitteissa olevat määräaikaiset hankeavustukset).**
- **Liitto vaatii, että Istanbulin sopimuksen toimeenpano otetaan vakavasti ja työlle kohdennetaan riittävät resurssit valtion talousarviossa. Tavoitteena tulisi olla pysyvien rakenteiden luominen ja kestävä rahoitus hankemuotoisen toimintatavan sijasta.**
- **Tässä kokonaisuudessa myös järjestöjen riittävät toimintaedellytykset on turvattava.** Järjestöillä on merkittävä rooli matalan kynnyksen tukipalvelujen järjestäjinä väkivaltaa kokeneille. Olemme erittäin huolissamme siitä, että näistä nykyäänkin riittämättömistä palveluista leikkaaminen osuisi kaikkein heikkomassa asemassa oleviin naisiin ja lapsiin. Leikkaukset eivät tuo odotettuja säästöjä, vaan niiden seurauksena syntyy huomattavaa yksilöiden ja yhteisöjen pahoinvointia ja pidemmällä tähtäimellä kasvavia sosiaali- ja terveysmenoja.
- Liitto esittää, että Suomeen perustetaan riippumaton kansallinen valvonta- ja seurantataho, joka raportoi vaalikausittain eduskunnalle naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisten toimenpiteiden täytäntöönpanon edistymisestä ja ongelmakohtista. Tehtävä on perustettava pikaisesti ja siihen on varattava resurssit valtion talousarviossa.

Lopuksi

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan ”Hallitus laatii kotouttamistoimien uudistamistarpeista kokonaisvaltaisen toimenpideohjelman eduskunnan hyväksymän tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta.” Eduskunta on edellyttänyt (TrVM 6/2018 vp– O 10/2017 vp) mm. toimia maahanmuuttajataustaisten naisten työllistämisen edistämiseksi ja maahanmuuttajanaisten asettamista kotouttamispalveluiden erityiseksi kohderyhmäksi. Palvelujärjestelmän uudistamisessa huomioitaisiin erityisesti haavoittuvat ryhmät. Monika-Naiset liitto pitää kehityssuuntaa hyvänä maahanmuuttajanaisten tasa-arvoisen aseman parantamiseksi.

On kuitenkin varmistettava, että toimenpiteiden toteuttamiselle on talousarviossa riittävät resurssit. Lisäksi on huolehdittava siitä, että uudessa kotoutumisen palvelujärjestelmässä vastuunjako ja käytännön toteutustoimet kotoutumisen edistämiseksi ovat selkeitä myös tulevassa sote- ja maakuntauudistuksessa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma nimeää tavoitteekseen nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Hallitus on hallitusohjelmassa sitoutunut sukupuolten tasa-arvon edistämiseen talousarvioprosessissa ja keskeisissä uudistuksissa. Monika-Naiset liitto muistuttaa, että sukupuolinäkökulma on valtavirtaistettava talousarvioesitykseen tasa-arvolain edellytysten mukaisesti ja koronaepidemia sukupuolivaikutukset on analysoitava ja tunnistettava.

Käsillä oleva koronakriisi ei saa sysätä tasa-arvotyötä syrjään. Työlle on varmistettava riittävät korvamerkityt henkilö- ja taloudelliset resurssit valtion talousarviossa.

Kunnioittavasti Monika-Naiset liiton hallituksen puolesta,

Jenni Tuominen
Toiminnanjohtaja
Monika-Naiset liitto ry

Natalie Gerbert
Kriisikeskus Monikan johtaja
Monika-Naiset liitto ry